

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Právnická fakulta

Iva Harszlaková

Česká advokátní komora: se zaměřením na disciplinární řízení

**(Czech Bar Association: with stress on disciplinary
proceedings)**

Bakalářská práce

Olomouc 2010

Souhlas dle zákona č. 121/2000 Sb.

Já, níže podepsaná Iva Harszlaková, autorka bakalářské práce na téma „Česká advokátní komora: se zaměřením na disciplinární řízení“, která je školním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a změně některých zákonů (autorský zákon), dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, správci:

Univerzita Palackého v Olomouci
Křižkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování svých osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále zpřístupnění jména a příjmení v katalozích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá informační centrum UP. Souhlas se poskytuje na dobu ochrany díla dne zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že moje osobní údaje výše uvedené jsou pravdivé.

V Olomouci dne 19. srpna 2010

Iva Harszlaková

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Česká advokátní komora: se zaměřením na disciplinární řízení“, vypracovala samostatně a citovala všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 19. srpna 2010

Iva Harszlaková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Madleňákové za vstřícnost, ochotu, cenné rady, odborné vedení a všestrannou pomoc, kterou mi poskytla v průběhu zpracování této práce.

Obsah

ÚVODNÍ ČÁST	7
1. ZÁKLADNÍ POJMY VEŘEJNÉ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY, PRÁVNÍ RÁMEC SAMOSPRÁVY, PROFESNÍ SAMOSPRÁVA	9
1.1 Pojem veřejné správy.....	9
1.2 Pojem samospráva a její členění.....	9
1.3 Profesionální samospráva na území ČR	11
1.4 Historický vývoj profesionální samosprávy na území ČR	13
2. POVAHA A CHARAKTERISTIKA ČAK	14
2.1 Právní úprava.....	14
2.2 Charakteristika České advokátní komory	14
2.3 Členství v České advokátní komoře	15
2.4 Organizace České advokátní komory	15
2.5 Kárná komise a diskreční právo kárného senátu	17
3. CHARAKTERISTIKA DISCIPLINÁRNÍCH DELIKTŮ	19
3.1 Pojem a klasifikace správního deliktu	19
3.2 Disciplinární odpovědnost.....	20
3.3 Disciplinární delikty	20
3.4 Disciplinární pravomoc komor	22
4. HMOTNĚPRÁVNÍ STRÁNKA DISCIPLINÁRNÍCH DELIKTŮ V RÁMCI ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY	24
4.1 Kárné provinění a kárné opatření	25
4.2 Kárná rozhodnutí České advokátní komory	26
4.3 Dělení kárných provinění a rozhodnutí kárné komise.....	28
5. Procesněprávní stránka disciplinárních deliktů v rámci ČAK	36
5.1 Právní úprava, obecné pojmy vztahující se ke kárnému řízení	36
5.2 Zahájení disciplinárního/kárného řízení a disciplinární obvinění	37
5.3 Průběh disciplinárního řízení a rozhodování o disciplinárním obvinění.....	37
5.4 Opravné prostředky v disciplinárním řízení	40
5.5 Soudní kontrola rozhodování profesionálních komor v disciplinárním řízení	41
ZÁVĚR.....	42
LITERATURA A PRAMENY	46
ABSTRAKT	49

ÚVODNÍ ČÁST

Nezřídka se stává, že je člověk vystaven situaci, kdy si v důsledku určité právní skutečnosti neví rady. Ačkoliv jsem studentkou právnické fakulty, konkrétně bakalářského oboru, budu tudíž i já vždy v pozici toho, kdo chce účinně a efektivně bránit svá práva a zájmy, a proto se budu obracet na advokáty. Jsou to právě advokáti, kteří nám mají poskytovat právní pomoc dle článku 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Poskytování právních služeb však nespočívá pouze v zastupování v řízení před soudy nebo jinými orgány, ale rovněž v poskytování právních porad, zpracování právních rozborů nebo sepisování listin. S ohledem na tuto širokou škálu činností, kterou advokáti provádí pro své klienty, bude podstatná část práce věnována problematice disciplinárního řízení v rámci České advokátní komory. Konkrétně způsobilost samosprávného řešení disciplinárních prohřešků vůči jejich členům, které patří k významným ukazatelům, které se vztahují k činnosti profesní samosprávy.

Ve své práci se pokouším podat ucelený a jednotný přehled o problematice disciplinárního řízení. Konkrétně se snažím postihnout vlastní činnost České advokátní komory. Jedná se o dohled nad činností advokátů a advokátních koncipientů. Tento dohled je významným nástrojem k ochraně zájmů osob využívajících právní služby advokátů a zároveň tak zvyšuje prestiž advokacie a v důsledku toho také kvality poskytovaných služeb. Kvalita výkonu povolání souvisí s možností kárného potrestání za porušení právních, příp. i stavovských předpisů.

V systému veřejné správy zaujímá profesní samospráva významné místo. Profesní komory sdružují všechny osoby, které jsou samostatně výdělečně činné v činnostech stanovených zákonem. V současnosti je Česká advokátní komora jednou ze dvanácti profesních komor s povinným členstvím.

Profesní samospráva bývá teoretiky správního práva dosti opomíjena na úkor jiných částí veřejné správy, i přes to, že zaujímá poměrně významné postavení v rámci samosprávy. Literatura, která se zabývá problematikou profesní samosprávy, popř. disciplinárním řízením, ze které autorka vychází, je velmi málo.

Cílem mé práce je tedy zmapovat disciplinární řízení v rámci České advokátní komory. Práce bude obsahovat nejen obecné pojmy, které se k profesní samosprávě vážou, ale i konkrétní rozhodnutí kárné komise či odvolacího senátu České advokátní komory, neboť

Česká advokátní komora tvoří také svou „judikaturu“, která významnou měrou ovlivňuje a doplňuje nedokonalou právní úpravu advokacie.

Tato práce se bude snažit přistupovat ke zvolenému tématu pomocí zásad empiricko-analytického přístupu a formou právní interpretace vybraných právních textů. A v jeho rámci bude provádět více či méně detailní popis zkoumaných prvků s ohledem na jeho relevanci ke zkoumanému tématu.

Text bakalářské práce bude rozdělen do pěti kapitol, které na sebe navazují a budou se snažit podat přehledný pohled na danou problematiku. V první části bude pojednáváno o základních pojmech, jako je „veřejná správa“ a „samospráva“, přičemž se budu věnovat z možných dělení samosprávy právě samosprávě profesní. Poslední část této kapitoly bude obsahovat historii profesní samosprávy. Druhá část se bude věnovat právní úpravě České advokátní komory, její charakteristice a nezbytnému členství v této komoře. Na závěr této kapitoly se zmíním o organizaci s důrazem na kárnou komisi. Ve třetí části bude věnován prostor pro pojmy, jako je správní delikt a jeho klasifikace, přičemž v této kapitole bude stěžejním bodem charakteristika disciplinárního deliktu. Čtvrtá část se věnuje hmotněprávní stránce disciplinárního deliktu. V této kapitole uvádím rozdělení deliktů a věnuji se zde jednotlivým případům z praxe. Pátá část bude obsahovat procesní stránku řízení o disciplinárních deliktech v rámci České advokátní komory.

Práce vychází ze stavu právní úpravy platné ke dni 1. 8. 2010

1. ZÁKLADNÍ POJMY VEŘEJNÉ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY, PRÁVNÍ RÁMEC SAMOSPRÁVY, PROFESNÍ SAMOSPRÁVA

1.1 Pojem veřejné správy

Veřejná správa je klíčovým pojmem správního práva. Platnou definici veřejné správy a její přiměřenou a ucelenou charakteristiku nenalezneme u žádného ze správních teoretiků. Vymezení tohoto pojmu je totiž u mnoha autorů správního práva viděno jako dosti nesnadné.

V socialistickém státě neexistovala právně zakotvena samospráva a stát tak umožňoval státní správě vykonávané orgány státu, aby pohltila celou správu věcí veřejných. Hendrych uvádí, že „Stát dnes přestal být jediným nositelem veřejné správy. Úkoly, které dříve na tomto úseku monopolně vykonával stát, jsou částečně delegovány na jiné nositele veřejné správy, mezi nimiž zvláštní místo zaujímají samosprávné svazky.“¹ Stát ve smyslu dnešního pojetí veřejné správy uznává, že veřejnou moc mohou uplatňovat i osoby odlišné od státu, zejména samosprávné celky. Průcha správu chápe jako „společenské řízení, které však má určité specifické rysy a realizuje se ve specifických formách.“²

„Veřejná správa se obvykle podle povahy nositele veřejné moci rozčleňuje na státní správu, samosprávu a ostatní veřejnou správu.“³ Toto základní členění veřejné správy pak Sládeček rozvádí.

Veřejnou správou rozumíme činnost ve veřejném zájmu, kterou vykonává pomocí institucí. Vedle veřejné správy uvádí Hendrych také správu soukromou, která je na rozdíl od veřejné správy vykonávána v zájmu soukromém. Její fungování je volnější. To se odráží také v charakteru norem, přičemž převažují normy dispozitivního charakteru, oproti úseku veřejné správy, kde převažují normy kogentního charakteru. Z toho důvodu můžeme říct, že veřejná správa je právem více vázána.

1.2 Pojem samospráva a její členění

Veřejná správa se dělí na státní správu a samosprávu. Samospráva jako nedílná součást veřejné správy představuje konkurenci vůči jiným nositelům veřejné moci. „Samospráva je veřejnou správou uskutečňovanou jinými veřejnoprávními subjekty než

¹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo-obecná část*. 6. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 20.

² PRŮCHA, Petr. *Správní právo. obecná část*. 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2007, s. 15.

³ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání. Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009, s. 19.

státem.“⁴ Tímto způsobem napomáhá dělbě moci ve státě. Samospráva zamezuje zneužití moci v případě možného soustředění moci v jediném mocenském centru. Průcha má na mysli subjekty korporativního charakteru, které jsou označovány jako veřejnoprávní korporace. Hendrych pak uvádí, že „vedle územních samosprávných celků mohou být vykonavateli ostatní veřejné správy i právní subjekty zájmové samosprávy, a to v rozsahu samostatné působnosti a pravomoci svěřené jim zákonem.“⁵

Samospráva jako pojem není v právní nauce členěn jednotně. Většina autorů zabývajících se problematikou samosprávy se shoduje na členění samosprávy na samosprávu územní, zájmovou a ostatní.⁶ U jiných autorů např. u Průchy se můžeme setkat s členěním pouze na samosprávu územní a zájmovou.⁷

Členění samosprávných subjektů je založeno na principu územním nebo personálním (zájmovém). Rozlišujeme tedy samosprávu územní, která je spjata s určitým územím. Za tradiční základní stupeň územní samosprávy považujeme obec a dále kraj jako vyšší územně samosprávný celek. Samospráva zájmová je představována především komorami, jako samosprávnými stavovskými společenstvími. Koudelka například uvádí, že zájmová samospráva „je spjata s určitou lidskou činností, především výdělečnou.“⁸

Vedle těchto dvou členění samosprávy se například Sládeček kloní i k dalšímu dělení samosprávy a tím je dělení ještě na tzv. samosprávu ostatní. Pod tuto ostatní samosprávu zahrnuje školskou a vysokoškolskou samosprávu. Na rozdíl od Sládečka, Koudelka nevytváří zvláštní větev samosprávy a ponechává akademickou samosprávu vysokých škol samosprávě zájmové. V souvislosti s členěním samosprávy se přikláním na stranu Sládečka, neboť toto členění samosprávy mi přijde logičtější a přehlednější, a to zejména vzhledem k dalšímu výkladu, ve kterém se chci věnovat samosprávě profesní, zejména pak České advokátní komoře.

Právní rámec samosprávy je garantován Ústavou⁹, ale pouze pro samosprávu územní. Ústava v článku 8 zaručuje samosprávu územním samosprávným celkům. Je potřeba zmínit, že v Ústavě není ústavní zakotvení profesní samosprávy zmíněno vůbec, a proto Koudelka označuje její zakotvení jako za velmi slabé.¹⁰ Sládeček také uvádí, že „nezřídka se ovšem

⁴ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. obecná část*. 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2007, s. 64.

⁵ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 6. vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 167.

⁶ Srov. SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání. Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009, s. 292 a násl.

⁷ Srov. PRŮCHA, Petr. *Správní právo – obecná část*, 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 25.

⁸ Srov. KOUDELKA, Zdeněk. *SAMOSPRÁVA*, Praha: Linde, 2007, s. 21.

⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ srov. KOUDELKA, Zdeněk. *SAMOSPRÁVA*, Praha: Linde, 2007, s. 341.

samosprávou chápe jen samospráva územní.¹¹ V úvodním prohlášení Listiny základních práv a svobod¹² ústavodárce pouze uznává „samosprávné tradice našich národů.“ V souvislosti s absencí jakéhokoliv ústavního zakotvení týkajícího se zájmové samosprávy a pouze letmý poukaz na preambuli Listiny, je třeba podotknout, že řada právních institutů nemá výslovné ústavní zakotvení a jsou podrobně upraveny pouze zákony. Přesto však zákon v mnoha případech upravuje důležité společenské vztahy. Domnívám se proto, že nedostatek ústavního zakotvení profesní samosprávy neznamena její neústavnost, a to i s přihlédnutím na dlouhou tradici zájmové samosprávy na našem území.

1.3 Profesní samospráva na území ČR

Definici profesní samosprávy bychom hledali marně, a proto je snazší ji vymezit v negativním pojetí. Profesní samospráva je samospráva vykonávána jinými subjekty než obcemi a kraji. Profesní samospráva ve srovnání se samosprávou územní je daleko méně propracovaná a zájem správních teoretiků o ni nelze považovat za stěžejní. Profesní samospráva plní významné poslání ve veřejné správě.

„Tzv. profesní komory tradičně fungují jako orgány stavovské samosprávy“.¹³ Profesní samospráva je reprezentována profesními komorami. „Samotný název komora vznikl z francouzského „Chambre“. Postupně se tento výraz vžil jako terminus technicus pro profesní samosprávu.“¹⁴

Profesní komory se člení na komory s povinným členstvím a komory s nepovinným členstvím. U řady profesních komor bývá členství v profesní korporaci povinné zejména proto, aby byl zajištěn reálný a účinný dohled nad výkonem svobodného povolání. „Profesní komory sdružují fyzické osoby samostatně výdělečně činné v činnostech stanovených zákonem.“¹⁵

Na území České republiky existují v současné době tyto samosprávné organizace s povinným členstvím: Česká advokátní komora, Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora, Komora veterinárních lékařů České republiky, Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků

¹¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání. Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009, s. 301.

¹² Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ srov. ČERMÁK, Karel a kol. *Profesní komory: Texty k diskusnímu fóru*. Praha: Aleko, 1996, s. 3.

¹⁴ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 7/2003, s. 4.

¹⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *SAMOSPRÁVA*, Praha: Linde, 2007, s. 348.

činných ve výstavbě, Notářská komora složená z krajských notářských komor, Komora daňových poradců České republiky, Komora patentových zástupců, Komora auditorů České republiky a Komora soudních exekutorů.

Mimo komory s povinným členstvím existují komory s nepovinným členstvím. Jedná se o Hospodářskou komoru a Agrární komoru sdružující na principu dobrovolnosti podnikatele. Základní rozdíl mezi komorami s povinným a nepovinným členstvím spočívá v tom, že příslušnost ať k Hospodářské či Agrární komoře, není podmínkou výkonu určité profese a členství je umožněno i právnickým osobám.

Česká advokátní komora je tak považována za klasickou profesní komoru díky tzv. povinnému nebo také nucenému členství.¹⁶ Problematika povinného členství byla v minulosti často diskutována a v důsledku toho byly zaznamenány i snahy o potlačení zájmové samosprávy včetně opětovného zavedení kontroly nad výkonem svobodných povolání státní správou. Naštěstí ale byly tyto snahy v raném stadiu potlačeny.¹⁷ Zejména z pohledu ústavnosti, neboť právo na svobodný výkon povolání lze omezovat pouze zákonem a na základě zákona.

Otázkou povinného či nepovinného členství se v nedávné minulosti zabýval i Ústavní soud¹⁸, který na návrh senátorů řešil, zda povinné členství odporuje základnímu právu na svobodné sdružování, když činí ze sdružování povinnost. Senátoři ve svém návrhu uváděli, že kvůli povinnému členství údajně vzniká překážka v právu na svobodný výkon povolání. Stát by díky zrušení povinného členství mohl kontrolovat náležitosti výkonu lékařské profese přímo. Ne tedy již prostřednictvím odborné komory.

Ústavní soud zamítl návrh senátorů na zrušení ustanovení zákona o povinném členství a díky němu zůstalo i nadále členství v České lékařské komoře podmínkou pro výkon lékařské profese v České republice. Ústavní soud jako své argumenty uváděl, že komora pracuje v zájmu ochrany veřejného zdraví a zájmů pacientů. Ústavní soud dále uvedl, že povinné členství v profesních komorách je ústavní a zároveň je součástí funkčního systému vyspělých zemí. Hlavní argumenty, které byly soudem uvedeny, jsou aplikovatelné na všechny profesní komory v České republice, tudíž i na Českou advokátní komoru

¹⁶ Pojem nucené členství znamená, že příslušníkům určitých povolání je buď uloženo, aby se po získání oprávnění k výkonu povolání stali členy veřejnoprávní korporace, nebo bez předcházejícího či současného členství v korporaci se nemohou věnovat výkonu povolání.

¹⁷ Srov. KOUDELKA, Zdeněk. *Budoucnost profesní samosprávy. Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno, Masarykova univerzita, 1995, s. 44.

¹⁸ náleží Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. Pl.ÚS 40/06.

1.4 Historický vývoj profesní samosprávy na území ČR

Zájmová samospráva má na našem území bohatou historii. Tato forma samosprávy se začala vytvářet již ve středověku a byla představována nejrůznějšími komorami, svazky, gremii a společenstvy. Tuto samosprávu ale nemůžeme ztotožňovat se zájmovou samosprávou, tak jak ji známe v dnešním pojetí, jelikož důvody vzniku, aktivity i členský substrát se poněkud lišil. Můžeme spíše mluvit o historickém předchůdci zájmové samosprávy. V období středověku se jednalo zejména o cechy a středověká sdružení řemeslníků. Konkrétně na tradici středověkých cechů pak navazují profesní komory. „Cechy, resp. cechmistři byli nadáni kontrolní pravomocí nad svými členy, prováděli „živnostenskou policii“ (dozor) a při zjištění „nedostatků“ mohli ukládat i pokuty.“¹⁹ V tomto období se vytvořilo zvláštní „cechovní soudnictví“, které se dá připodobnit současnému kárnému postihu v rámci komor. Úpadek cechů v průběhu 17. století byl způsoben především omezováním svobodného podnikání a prohlubováním dozoru nad jejich samosprávou.

Kořeny existence samosprávných komor sahají na počátek 19. století, kdy se vedle dožívajících cechů utvářejí skutečné stavovské komory. Jednalo se zejména o lékárnická grémia, obchodní a živnostenské komory, advokátní komory, lékařské komory atd.

S komorami a obdobnými institucemi se setkáváme i v období 1. republiky. V tomto období byla zájmová samospráva podstatně rozsáhlejší, než je tomu dnes. Spadala pod ni mimo jiné i sféra živnostenská, jež je v současnosti podřízena plně státnímu doзору dle živnostenského zákona. „Za jádro zájmové samosprávy byly považovány stavovské organizace tzv. svobodných povolání: advokáti, lékaři, notáři, inženýři a zvěrolékaři.“²⁰ Rozhodující pro zájmovou samosprávu v negativním slova smyslu se stal rok 1948, neboť po tomto roce byla jak samospráva územní, tak samospráva profesní okleštěná, potlačena či následně úplně zrušena. Svobodná povolání a jejich výkon byl spravován v rámci státní správy. Vývoj profesní samosprávy byl na našem území obnoven po roce 1989. K obnovení činnosti profesní samosprávy došlo zejména v letech 1990 až 1992. Ačkoli došlo po listopadu 1989 znovu k oživení profesní samosprávy, objevovali se pokusy a určité snahy o potlačení a oslabení jejího znovu rozvíjení, které skončili naštěstí nezdarem. V současné době zastřešuje profesní samospráva především stavovské komory.

¹⁹ SLÁDEČEK, Vladimír. O (neúzemní) samosprávě. In Jirásková, V., Suchánek, R. *Pocta Prof. JUDr. Václavu Pavlíčkovi, CSc. k 70. narozeninám*. Praha: Linde Praha, a.s., 2004 s. 533.

²⁰ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 7/2003, s. 4.

2. POVAHA A CHARAKTERISTIKA ČAK

2.1 Právní úprava

Advokacie je považována za typické povolání, jemuž jsou propůjčeny pravomoci stavovské samosprávy. V České republice je výkon advokacie neboli poskytování právních služeb upraven zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“). K právní úpravě advokacie se vztahují ve formě podzákoných právních předpisů zejména vyhlášky Ministerstva spravedlnosti týkající se odměňování advokátů, kárného řízení a advokátních zkoušek. Taktéž nelze opomenout platné stavovské předpisy vydané Českou advokátní komorou k provedení právní úpravy organizace a výkonu advokacie, které jsou závazné pouze pro advokáty a advokátní koncipienty.

2.2 Charakteristika České advokátní komory

Česká advokátní komora nemá v zákoně o advokacii obecnější charakteristiku, na rozdíl od jiných komor.²¹ Česká advokátní komora (dále jen Komora) je právnickou osobou, která sdružuje osoby poskytující výkon advokacie neboli právních služeb.

„Advokátní komora je tradiční samosprávnou nepolitickou stavovskou organizací, s postavením právnické osoby, sdružující všechny advokáty, zapsané v seznamu vedeném komorou. Jako taková je advokátní komora výrazem profesní samosprávy.“²² Tzv. profesní komora v našem případě Česká advokátní komora funguje jako orgán stavovské samosprávy.

Komoře, jakožto subjektu veřejné správy, je svěřena péče o odbornou způsobilost, resp. péče o přípravu k výkonu povolání na předepsané úrovni. Komory jakožto veřejnoprávní organizace se zřizují zákonem a dle platného práva je Komora zřízena zákonem o advokacii.

Na otázku proč je Komora samosprávnou, nacházíme jednoduchou odpověď. V první řadě je nutné zajistit nezávislost advokáta. „Advokát existenčně závislý na jakémkoli státním orgánu, ať už je to ministerstvo spravedlnosti, soud nebo živnostenský úřad nebo na jakémkoliv politické straně, není totiž vůbec schopen účinně zastávat oprávněné individuální zájmy svých klientů, které pochopitelně mohou být, a často jsou, v rozporu s obecnými zájmy státu anebo státní politiky.“²³

²¹ Srov. § 1 odst. 2 zák. č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře.

²² PRŮCHA, Petr., POMAHAČ, Richard. *LEXIKON - SPRÁVNÍ PRÁVO*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2002, s. 16.

²³ SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2008, s. 129.

Komora má, pokud jde o výkon veřejné správy, resp. samosprávy, vlastní samostatnou rozhodovací pravomoc, která se týká veřejných záležitostí. Tato pravomoc je upravena v zákoně o advokacii v § 40 odst. 3. Jedná se například o dohled nad odpovídající úrovní výkonu povolání člena komory nebo zkoušky uchazečů o členství, vedení seznamu členů, kárné řízení a případné ukládání sankcí, atd.

Podstatným znakem veřejnoprávního charakteru komory je právo Komory vydávat stavovské předpisy upravené výslovně v zákoně o advokacii a dohlížet nad výkonem povolání prostřednictvím disciplinární pravomoci. Předpisy, které jsou vynutitelné a jsou vydávány na základě přímého zmocnění, detailněji upravují některé vnitřní otázky činnosti Komory a jejich orgánů.

2.3 Členství v České advokátní komoře

Jak jsem uvedla výše, profesní samospráva se člení na profesní komory s povinným a nepovinným členstvím. Komora spadá do první kategorie. Členy advokátní komory nemohou být právnické osoby, ačkoliv zákon o advokacii umožňuje výkon advokacie skrze obchodní společnosti s výjimkou akciové společnosti. Je tomu proto, aby byla zajištěna rovnost hlasů. Členem Komory se tedy nemůže stát každý občan České republiky. Sládeček používá pro členství v určité zájmové korporaci termín „exkluzivita osobního substrátu.“²⁴

Komora vyžaduje pro výkon advokacie kombinaci vzdělání a odborné způsobilosti avšak sama nemůže o přijetí či nepřijetí člena do Komory rozhodnout. Je nutné upozornit, že členem Komory se fyzická osoba nestává automaticky, ale až po splnění podmínek přesně stanovených v § 4 a násl. zákona o advokacii, které opravňují členství pro každého. Na základě tohoto zapíše Komora do seznamu advokátů každého.

2.4 Organizace České advokátní komory

Organizační uspořádání Komory, struktura jednotlivých orgánů, jejich složení, způsob ustavení, pravomoc, působnost apod. upravuje v části čtvrté zákon o advokacii, ale i stavovské předpisy. Z těchto ustanovení vyplývá, že Komora má základní orgány a vedle těchto i fakultativní orgány.

Komora jako právnická osoba má následující orgány:

- sněm,

²⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. O (neúzemní) samosprávě. In Jirásková, V., Suchánek, R. *Pocta Prof. JUDr. Václavu Pavlíčkovi, CSc. k 70. narozeninám*. Praha: Linde Praha, a.s., 2004 s. 535.

- představenstvo,
- předsedu Komory,
- kontrolní radu,
- kárnou komisi,
- zkušební komisi pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky.

a) Sněm

Sněm je nejvyšší orgán Komory, který je pověřen rozhodováním o nejdůležitějších otázkách. Jde o shromáždění všech členů Komory, přičemž právo účasti na něm má každý advokát. Sněm advokátů je svoláván představenstvem tak, aby se sešel nejpozději do čtyř let od předchozího sněmu. Představenstvo může mimořádně sněm svolat také v případě, požádali o jeho svolání v písemné formě, v průběhu dvou kalendářních měsíců, alespoň třetina všech advokátů, nebo pokud o to požádá kontrolní rada. Sněmu přísluší volit z advokátů přímou a tajnou volbou na dobu čtyř let členy a náhradníky dalších stavovských orgánů – představenstva, kontrolní rady, kárné komise a odvolávací komise. Členy těchto orgánů je sněm také oprávněn tajným hlasováním odvolávat. Sněm je také oprávněn mj. schvalovat výši plateb advokátů, popřípadě stanovit zásady pro určení jejich výše představenstvem, atd.

b) Představenstvo

Hlavní funkcí tohoto orgánu je činnost řídicí a výkonná. Představenstva se neúčastní všichni členové Komory, ale je složeno pouze z jedenácti členů a pěti náhradníků, z nichž se v nutných případech doplňuje. Představenstvu přísluší rozhodovat o vyškrtnutí ze seznamu advokátů a advokátních koncipientů a o pozastavení výkonu nejen advokacie ale i koncipientské praxe. Představenstvo Komory přijímá stavovské předpisy, jejichž schválení nepřísluší sněmu. Představenstvo je též povinno zajišťovat publikační, dokumentační, studijní činnost Komory, atd.

c) Předseda Komory

Předseda je individuálním reprezentativním orgánem, který stojí v čele a jedná jménem Komory ve všech věcech. Jeho pravomoci jsou stanoveny v zákoně o advokacii a stavovským předpisem, přičemž bych chtěla upozornit na to, že provádí záznamy v seznamu advokátů, v seznamu advokátních koncipientů, v seznamu sdružení, společností a zahraničních společností a v seznamu evropských advokátů. Je představenstvem Komory volen z řad jeho členů.

d) Kontrolní rada

Do pravomoci kontrolní rady náleží zejména dohlížení nad činností Komory.²⁵ Předseda kontrolní rady je také kárným žalobcem.²⁶ Kontrolní radě přísluší dohlížet na dodržování zákona o advokacii, zvláště právních předpisů včetně podzákoných právních předpisů, atd.²⁷

e) Zkušební komise pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky

Je zřizována v případech, kde je kvalifikačním předpokladem odborná zkouška.

f) Kárná komise

Této problematice bude věnována následující část.

2.5 Kárná komise a diskreční právo kárného senátu

Kárná komise je nezbytným orgánem Komory, neboť je jí svěřena disciplinární pravomoc. Vykonává svoji působnost zejména v kárném řízení. Díky disciplinární pravomoci Komory, je zabezpečována profesionální úroveň a kvalita výkonu povolání.

Kárná komise je prvostupňový disciplinární orgán s celostátní působností, čítající 83 členů. Členové této komise jsou voleni Sněmem Komory, přičemž ze svého středu volí a odvolávají předsedu kárné komise, stanoví-li tak organizační řád, i místopředsedy kárné komise. Předseda ve stanovených případech jmenuje ze členů kárné komise konkrétní osoby, které se stanou členy kárných senátů. V těchto kárných senátech se pak projednávají kárná provinění. V prvním stupni rozhoduje tříčlenný senát kárné komise a o odvolání rozhoduje odvolací senát ustanovený představenstvem Komory z členů, popřípadě náhradníků představenstva. Kárně obviněný má právo namítnout podjatost těchto osob.

Diskreční právo kárného senátu je využíváno při rozhodování kárné komise. Konkrétně při ukládání sankcí, se setkáváme s pojmem volného uvážení, jež je důležitou složkou interpretace a aplikace norem obecně. Podstatou rozhodování kárného senátu při výběru kárného rozhodnutí pro advokáta či advokátního koncipienta, který porušil svou povinnost v souvislosti s výkonem advokacie, je možnost tohoto orgánu Komory, po zvážení všech možných okolností zvolit jedno z možných řešení, které jim právní normy dovolují. Je pouze na uvážení kárného senátu jakou sankci zvolí. Užití diskrečního práva je přezkoumatelné soudem a kárná komise si s ním v žádném případě nemůže počínat libovolně. Zákon nám totiž určuje meze diskrece. Soudy v tomto směru přezkoumávají volné uvážení z

²⁵ § 46 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb. ze dne 13. března 1996 o advokacii, v platném znění (dále jen „zákon o advokacii“).

²⁶ § 46 odst. 3 zákona o advokacii.

²⁷ § 46 odst. 4 zákona o advokacii.

toho hlediska, zda uvážení nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem. Dojde-li k přezkumu kárného opatření soudem, může napadené rozhodnutí kárné komise pouze zrušit, a to za předpokladu, že by na základě důvodné námitky navrhovatele dospěl k přesvědčení, že skutkový stav nebyl kárným senátem zjištěn postačujícím způsobem nebo že nebyly provedeny důkazy o skutečnostech, které jsou zákonnými kritérii volného uvážení.²⁸

Hlavní úloha kárné komise spočívá v rozhodování v rámci kárného řízení o závažném nebo opětovném zaviněném porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi zákonem nebo stavovským předpisem, a to na základě žaloby podané kárným žalobcem, jímž je, jak uvedeno výše, předseda kontrolní rady. Zákon o advokacii mimo něj opravňuje k podání kárné žaloby i ministra spravedlnosti. V rámci této činnosti kárná komise zobecňuje své poznatky a na tomto základě lze pak určit jednání či druhy jednání advokáta, za něž jej lze kárně postihnout, také na základě výsledků takového zobecnění. Kárná komise je oprávněna předkládat ostatním orgánům Komory svá doporučení.

²⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze z 28. 4. 1997, č. j. 7 A 193/95-19.

3. CHARAKTERISTIKA DISCIPLINÁRNÍCH DELIKTŮ

3.1 Pojem a klasifikace správního deliktu

Správní delikt není definován v žádném právním předpisu, přičemž pojem správní delikt není v řadě zvláštních zákonů pojímán jednotně. Vymezení tohoto pojmu proto ponecháváme pouze právní nauce.

Správní delikt jako pojem ve svém obecném pojetí vysvětluje a definici podává Mates²⁹, když definuje správní delikt jako protiprávní jednání odpovědné osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a s nímž zákon spojuje hrozbu sankcí trestní povahy ukládané v rámci výkonu veřejné správy. Naproti tomu Sládeček³⁰ při definování správního deliktu vychází z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a správní delikt definuje jako protiprávní jednání fyzické nebo právnické osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně, které je postižitelné sankcí (trestem) uloženou orgánem veřejné správy na základě zákona. Další definici správního deliktu najdeme u Průchy: „Správní delikty jsou různorodými protiprávními jednáními, s nimiž je spojována tzv. správněprávní odpovědnost“.³¹ Hendrych vymezuje správní delikt jako: „Protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, za které ukládá správní úřad (orgán) trest stanovený normou správního práva“.³²

S ohledem na pozitivně právní úpravu rozeznává Mates členění na přestupky, tzv. jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob, správní delikty smíšené povahy (smíšené správní delikty), veřejné disciplinární delikty a tzv. pořádkové delikty.³³ Sládeček považuje za základní všeobecně přijímané následující členění. Rozeznává přestupky, jiné správní delikty, správní disciplinární delikty a správní pořádkové delikty.³⁴ Jiné a jistě neméně přehledné členění správních deliktů používá Průcha, když v systému správních deliktů rozlišuje dvě velké skupiny. A to přestupky³⁵ a tzv. jiné správní delikty. Pod tzv. jiné správní delikty pak zahrnuje disciplinární delikty, tzv. pořádkové delikty, tzv. jiné správní delikty fyzických osob a delikty právnických osob, resp. organizací.³⁶

²⁹ MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 4. vydání. C.H.Beck, Praha 2008, s. 11.

³⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009, s. 186.

³¹ PRŮCHA, Petr., POMAHÁČ, Richard. *LEXIKON-SPRÁVNÍ PRÁVO*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2002, s. 464.

³² HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo-obecná část*. 6. vydání. C.H.Beck, Praha 2006, s. 417.

³³ Srov.: MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 4. vydání. C.H.Beck, Praha 2008, s. 16.

³⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009, s. 191.

³⁵ § 2 odst. 1 zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích.

³⁶ PRŮCHA, Petr, POMAHÁČ, R. *LEXIKON-SPRÁVNÍ PRÁVO*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2002, s. 464.

V rámci své práce se přikláním k dělení správních deliktů dle Sládečka. Z hlediska systematickosti mi přijde toto dělení nejpřehlednější i z toho důvodu, že legislativní praxe není zcela ustálená a může přinášet neobvyklé právní konstrukce.

3.2 Disciplinární odpovědnost

Disciplinární odpovědnost Průcha definuje jako „druh odpovědnosti vztahující se na porušování režimu vnitro organizačních vztahů, disciplin, řádu, který platí uvnitř příslušných organizačních soustav.“³⁷ Disciplinární odpovědnost je tedy odpovědností za tzv. disciplinární delikty.

„Disciplinární odpovědnost jako odpovědnost správněprávní je proto také jen určitou výšeí disciplinární odpovědnosti upravené právem. Je to ta část disciplinární odpovědnosti, která je regulována normami správního práva.“³⁸ Tato disciplinární odpovědnost spočívá na porušení zvláštních služebních či členských povinností v souvislosti se správněprávními pravidly, přičemž uplatňovaným subjektem je příslušný disciplinární orgán v rámci správněprávních vztahů.

Správně právní disciplinární odpovědnost dle současné právní úpravy není jednotná ani jednoznačná. Například Mates rozlišuje disciplinární odpovědnost na odpovědnost ve státní službě a v oblasti profesní samosprávy. Hraničním případem se jeví disciplinární odpovědnost člena Hospodářské komory nebo člena Agrární komory České republiky. Další skupinu disciplinárních deliktů představují delikty žáků a studentů a poslední skupinou disciplinárních deliktů jsou delikty osob zbavených osobní svobody na základě rozhodnutí soudu.³⁹ Naopak Průcha rozlišuje správněprávní disciplinární odpovědnost ve státní službě a správněprávní odpovědnost v organizacích zájmové, příp. profesní samosprávy.⁴⁰ Jeho členění vychází ze základního členění samosprávy na samosprávu územní a zájmovou.

3.3 Disciplinární delikty

„Specifickou skupinou veřejných disciplinárních deliktů představují v oblasti (veřejné) profesní samosprávy delikty členů profesních komor a některých dalších osob, které mají

³⁷ PRŮCHA, Petr, POMAHAČ, Richard. *LEXIKON – SPRÁVNÍ PRÁVO*. 1. vydání. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, s. 70.

³⁸ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 6. vydání. Brno: Nakladatelství MU a Doplněk, 2004, s. 342.

³⁹ MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 4. vydání. C.H.Beck, Praha 2008, s. 114 a násl.

⁴⁰ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 6. vydání. Brno: Nakladatelství MU a Doplněk, 2004, s. 343.

kvalifikovaný vztah k profesním komorám.“⁴¹ „Nejobecněji disciplinárním deliktem zpravidla chápeme jednání (nebo opomenutí) narušující disciplínu, tj. kázeň nebo pořádek uvnitř nějakého společenského organismu anebo společenské instituce.“⁴² Disciplinární delikty mohou spáchat pouze fyzické osoby, které jsou ve zvláštních právních vztazích se zvláštními právy a povinnostmi k určité instituci. Jedná se o členský, služební či zaměstnanecký vztah, přičemž může jít o státní instituci představovanou armádou a policií, profesními komorami a jinými institucemi např. vysokými školami, věznicemi či ústavy.

O disciplinárním deliktu poznamenává Sládeček, že „má vnitroorganizační charakter, a proto se jeho důsledky projevují jen interně, ve vztahu k dané organizační struktuře, jejímž je osoba „členem“.“⁴³

Objekt disciplinárního deliktu

Specifičnost disciplinárního deliktu spočívá v porušení povinností, která souvisí s příslušností pachatele k určité organizaci. Objektem veřejného disciplinárního deliktu je disciplína představována pořádkem, kázní uvnitř instituce či disciplínou v organizaci event. odborností, etikou a důstojností vůči veřejnosti. Chceme-li, aby byl tento pořádek právně závazný, je nutností, aby byl právně zakotven.

Objektivní stránka

Objektivní stránka disciplinárního deliktu je charakterizována jako závažné nebo opětovné porušení povinností stanovených zákonem, nebo také povinností stanovených stavovským předpisem. V případě disciplinárních deliktů se jedná o jednání porušující zvýšenou disciplínu v určitých oblastech společenského života. Zaviněné porušení povinností souvisí s určitým vztahem buď k zaměstnavateli, nebo se jedná o služební poměr nebo se jedná o vztah, který plyne z principu profesní samosprávy.

Subjekt disciplinárního deliktu

Obecně se za subjekt disciplinárního deliktu považuje pouze určitá fyzická osoba, která za delikt odpovídá. Tato osoba je v určitém právním postavení a může být subjektem povinností, přičemž při porušení těchto povinností je schopna nést následky. Osoba, jež delikt spáchala, má k organizaci právní vztah. Může se jednat o právní vztah k zaměstnavateli nebo se jedná o služební poměr nebo o vztah, který plyne z principu zájmové samosprávy. Odpovědnost za porušení kázně či disciplíny je založena na odpovědnosti za zavinění (subjektivní odpovědnosti).

⁴¹ MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 4. vydání. C.H.Beck, Praha 2008, s. 117.

⁴² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání. Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009, s. 205.

⁴³ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání. Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009, s. 205.

Trestnost a sankce (tresty a opatření v disciplinárním řízení)

Trestnost spočívá v tom, že zákon se spácháním správního deliktu spojuje trest v podobě sankce. „Správněprávní sankce za disciplinární delikty patří převážně k té kategorii sankcí, jejichž cílem je především individuální a obecná prevence, a které tedy zpravidla primárně nesledují vytvoření či obnovení právního stavu, odpovídajícího požadavkům práva.“⁴⁴ Obecně jsou tresty představovány sankcemi morální povahy se silným výchovným akcentem např. jde o tresty důtky, napomenutí či písemného napomenutí s oznámením ostatním členům profesní komory. Peněžité sankce v podobě snížení platu či pokuty se využívají a uplatňují tam, kde je buď třeba zdůraznit, že disciplinárně potrestanému vznikl z jeho nedovoleného jednání majetkový prospěch nebo závažným způsobem porušil jiné profesní povinnosti. Další variantou je sankce spočívající ve zpřísnění režimu, jež je uplatňován vůči této osobě, pouze ale za předpokladu, že osoba je zařazena do organizace nezávisle na své vůli.⁴⁵ „Nejzávažnějším trestem, který je ukládán z části i jako preventivní opatření v případech, kdy další působení v profesi je nežádoucí i z důvodu ochrany veřejnosti, je vyloučení nebo vyškrcnutí z profesní komory.“⁴⁶

3.4 Disciplinární pravomoc komor

„Komora nad příslušníky profesního stavu vykonává mocenská oprávnění (vybírání poplatků, kárná pravomoc) s možností ukládání sankcí.“⁴⁷ S existencí dohledu orgánů komory nad kvalitou výkonu povolání souvisí i možnost kárného potrestání za porušení právních, příp. i stavovských předpisů. Komora tedy vykonává nad členy určitá mocenská oprávnění, která jsou však regulována zákonem a proti rozhodnutí upírající mu právo na výkon profese má každý právo podat návrh na soudní přezkoumání. Příležitost zasahovat do působnosti profesní samosprávy má státní správa a to pouze a jedině na základě zákona. „I když zákon státní správě umožňuje určité zásahy, vždy státní orgán musí respektovat správní autonomii komor a svůj zásah poměřovat hledisky ochrany samosprávy před svévolnými zásahy státu.“⁴⁸

⁴⁴ PRŮCHA, Petr, POMAHAČ, Richard. *LEXIKON – SPRÁVNÍ PRÁVO*. 1. vydání. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, s. 71.

⁴⁵ srov. MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 4. vydání. C.H.Beck, Praha 2008, s. 113.

⁴⁶ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, s. 7.

⁴⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *SAMOSPRÁVA*, Praha: Linde, 2007, s. 351.

⁴⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *SAMOSPRÁVA*, Praha: Linde, 2007, s. 352.

„Výkon disciplinární pravomoci je jednou z forem, jíž komory zabezpečují profesionální úroveň a etiku výkonu povolání svých členů.“⁴⁹ Zákony jednotlivých komor disciplinární provinění označují jako závažné nebo opětovné porušení povinností, jež jsou v nich stanoveny. Obecně ve všech případech komory ukládají sankce v podobě písemného napomenutí či písemné důtky, peněžité pokuty a vyškrtnutí ze seznamu na určitou dobu. U některých profesí se můžeme setkat i s definitivním odnětím autorizace.

⁴⁹ FIALA, Josef, MATES, Pavel. *Komory podnikatelů a komory svobodných povolání* 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 11.

4. HMOTNĚPRÁVNÍ STRÁNKA DISCIPLINÁRNÍCH DELIKTŮ V RÁMCI ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

„Ve společnosti, v níž jedním z nejdůležitějších principů je respekt k právům, má advokát zvláštní postavení. Jeho úlohou není jen v rámci zákona důsledně provádět to, k čemu byl pověřen, ale i sloužit zájmu spravedlnosti, stejně jako těch, jejichž práva a svobody mu byly v důvěře svěřeny k obhajobě.“⁵⁰ Práva a povinnosti advokáta nalezneme v ustanoveních § 16 až § 31 zákona o advokacii. Tato úprava je doplněna etickými pravidly.

Zákon o advokacii obsahuje ve své třetí hlavě úpravu práv a povinností všech advokátů, které jim vznikají dnem zápisu do seznamu advokátů. Zápisem získává každý advokát oprávnění vykonávat advokacii na celém území České republiky. Tímto dnem vzniká advokátovi celá řada již zmiňovaných práv a povinností stanovených nejen zákonem o advokacii ale i stavovským předpisem, kterým jsou „Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky“ (dále jen „Pravidla“). Zákon o advokacii konkrétně odkazuje v § 17 na povinnosti advokáta dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky jsou účinná od roku 1996, a judikatura se k nim tvoří a vyvíjí. Pravidla profesionální etiky a kárné odpovědnosti mají veřejnoprávní povahu. Vedle potenciální odpovědnosti trestní a občanskoprávní stíhá advokáta i kárná odpovědnost za jeho chování.

Povinnosti advokáta lze rozlišovat podle pramene, jímž jsou uloženy, dle předmětu a nakonec i dle účelu ochrany. Podle pramene, jímž jsou ukládány se povinnosti advokáta dělí na právní v podobě právních předpisů a etické, které jsou uloženy stavovskými předpisy. Podle předmětu ochrany lze rozlišovat povinnosti související s výkonem povolání a povinnosti stavovské, zasahující leckdy i do advokátovy soukromé sféry. Dobře toto pojetí povinnosti vystihl Čermák, když uvádí, že „Pravidla v zájmu ochrany stavu a ochrany veřejných zájmů výrazně zasahují i do sféry života advokáta, která není přímo spojena s výkonem jeho povolání.“⁵¹

⁵⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2008, s. 127.

⁵¹ ČERMÁK, Karel. *Česká advokátní komora*. 1. vydání Praha: Milan Horák – REGO, 2001, s. 104.

4.1 Kárné provinění a kárné opatření

Kárné provinění je definováno jako závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem nebo stavovským předpisem v ustanovení § 32 odst. 2 zákona o advokacii. Stíhá nejen advokáty, ale přiměřeně i advokátní koncipienty. Kárná odpovědnost má veřejnoprávní povahu.

Kárné opatření je sankce, která je ukládaná za disciplinární delikt (kárné provinění) advokátům a advokátním koncipientům Komory. Jestliže má Komora dbát o řádný výkon profese, je nezbytně nutné, aby bylo sjednoceno ukládání kárných opatření, stejně jako možnost ochranných opatření či vyslovit zákaz výkonu činnosti. Zákon o advokacii má širokou a rozmanitou škálu trestů a jak uvádí Sovová „je nesporné, že významným sjednocujícím prvkem při ukládání trestů za disciplinární provinění jsou seberegulační a samoočistné procesy uvnitř komor, kdy právě při užití své diskreční pravomoci může profesní komora zvážit, zda provinění jejího člena je méně či více závažné.“⁵²

Sovová zde poukazuje na definici kárného provinění nejen v rámci zákona o advokacii, ale i jiných komor. Vyslovuje názor na sjednocení postihů v rámci jednotlivých komor. V ustanovení § 32 odst. 2 zákona o advokacii se píše o závažném nebo opětovném porušení povinností, přičemž se domnívá – a já se s ní v tomto ztotožňuji - že lepší by byla úprava, která by postihovala advokáta či advokátního koncipienta již na základě porušení povinností člena komory.

„Při ukládání trestů v disciplinárním řízení je nutno vycházet ze základního ústavního principu ukládání trestů pouze na základě zákona.“⁵³ Všechna kárná opatření proto musejí být uvedena v zákoně o advokacii, nikoliv pouze ve stavovském předpise, kterým je Advokátní kárný řád. „Široká škála disciplinárních trestů a opatření umožňuje profesním komorám vyvážený postih za porušení profesních povinností.“⁵⁴ Zákon o advokacii přiznává kárně odpovědnému, který byl shledán vinným kárnou komisí, dvě základní varianty postihu ve formě kárného opatření.

⁵² SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 9/2003, s. 7.

⁵³ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 9/2003, s. 2.

První z možností je upuštění od potrestání za předpokladu, že je kárné provinění méně závažné a jestliže samotné projednávání věci je možné považovat za dostačující. Druhou a zároveň vážnější a přísnější variantou je uložení sankce.

Okruh kárných opatření, která lze uložit za kárné provinění advokátovi, představuje v první řadě napomenutí a veřejné napomenutí. Tato opatření jsou považována nejen za morálně odsuzující, ale mají působit i silně výchovně. Je nutné zdůraznit i preventivní působení postihu, které se projevuje v možném zabránění opakování nevhodného jednání nejen kárně odpovědnému, ale i ostatním členům Komory nebo i advokátním koncipientům. Dalším opatřením je pokuta, která může být uložena až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem. Pokuta jako peněžité trest je udílena tam, kde je důležité zdůraznit, že kárně potrestanému vznikl z jeho nedovoleného jednání majetkový prospěch nebo vážným způsobem porušil jiné povinnosti. Dočasný zákaz výkonu advokacie uložený na dobu od šesti měsíců do tří let je považován dle Sovové „za omezující nebo ochranné opatření, neboť dočasným zákazem výkonu advokacie nedochází k zániku členství v profesní komoře.“⁵⁵ Vyškrtnutí ze seznamu advokátů jako poslední opatření je považováno za nejvážnější trest ukládaný kárnou komisí. Je ukládáno nejen jako preventivní opatření, ale i z důvodu ochrany veřejnosti.

Nejen advokátovi, ale i advokátnímu koncipientovi lze za kárné provinění uložit kárné opatření a to v podobě napomenutí, veřejného napomenutí, pokuty, která je ukládána až do výše dvacetinásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem a vyškrtnutím ze seznamu advokátních koncipientů. Je-li kárné provinění méně závažné, lze od uložení kárného opatření advokátnímu koncipientovi upustit, jestliže již samotné projednání jeho provinění je možné považovat za dostačující.

4.2 Kárná rozhodnutí České advokátní komory

Výkon advokacie je povoláním náročným. Často jde o činnost vysoce vypjatou, konfliktní a někdy až rizikovou. Je nutné si uvědomit, že „výkon advokacie“ není jen samotné poskytování právních služeb, ale také veškeré úkony, k nimž je advokát povinen v souvislosti s poskytováním právní služby i poté, kdy je zastupování klienta ukončeno. Nejvyšší správní soud se v rozsudku mimo jiné zabýval výkladem § 17 zákona o advokacii.⁵⁶ Důsledky kárné odpovědnosti se mohou vztahovat jak na advokáty, kteří mnohdy úmyslně porušili své

⁵⁵ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 9/2003, s. 3.

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 5 As 34/2003.

povinnosti, tak i na svědomité advokáty a advokátní koncipienty, kteří nevědomě porušili pravidla.

K významným ukazatelům, které se vztahují k činnosti stavovské samosprávy, patří způsobilost samosprávného řešení disciplinárních prohřešků, stejně jako úroveň kárného řízení. V posledních letech se výrazně zvyšuje počet advokátů. K 31. 5. 2010 je evidováno 8 997 aktivních advokátů.

Stalo se již pravidlem, že Komora vydává v pravidelných intervalech Sbíрку kárných rozhodnutí.⁵⁷ Sbířky obsahují vždy vybraná kárná rozhodnutí, které byly řešeny v dvouletém období. Nejde tedy o komplexní přehled již ukončených kárných řízení o proviněních, kterých se advokáti dopustili. Při bedlivějším prostudování jednotlivých Sbířek je nutné dospět k závěru, že publikovaná rozhodnutí nejsou svým obsahem nová, originální či s překvapivým výkladem povinností advokáta. Jsou to takové případy, se kterými jsme se mohli v minulosti již setkat. Domnívám se, že obsah kárných rozhodnutí je tedy relativně stabilní, neboť advokáti se dopouštějí prohřešků, které se opakují, a rozdíly ve skutcích, v nichž je shledáno kárné provinění, jsou nepatrné.

Vydávání sbířek a publikování kárných rozhodnutí je žádoucí nejen jako pomůcka kárných orgánů, ale plní primárně informativní funkci pro advokáty, která je zasílána všem členům Komory. Pokládám za nutné a zároveň užitečné, aby se ostatní advokáti a advokátní koncipienti pravidelně seznamovali, popřípadě poučili z chyb svých kolegů. Pro advokátní koncipienty se pak stává nezbytnou studijní pomůckou. Nelze opomenout ani širokou veřejnost, pro kterou se stává sbírka též zdrojem poučení.

Sbírka slouží jako určitá forma výstrahy před kárným proviněním pro advokáty a advokátní koncipienty a zároveň tak umožňuje zvyšování prestiže advokacie a v důsledku toho také kvality poskytovaných služeb. Sbírka podává přehled toho, co je advokátovi či advokátnímu koncipientu dovoleno či zapovězeno. I laická veřejnost má možnost nahlédnout a posoudit, zda stanovené povinnosti advokáta jednat čestně a svědomitě, chránit a prosazovat oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, využívat v jeho prospěch důsledně všechny zákonné prostředky, jsou opravdu dodržovány. Kárná činnost je tedy významným nástrojem k ochraně zájmů osob využívajících právní služby advokátů.

⁵⁷ Kárná rozhodnutí jsou vydávána ve zvláštních číslech časopisu Bulletin advokacie pod názvem Sbířka kárných rozhodnutí České advokátní komory (dále jen Sbířka). Pravidelnost vydávání těchto Sbířek začala soubornou publikací kárných rozhodnutí v období od roku 1991 až 1997, vydanou v roce 1999. V současné době byla publikována již sedmá Sbířka, která obsahuje výběr reprezentativních kárných rozhodnutí vždy dva roky pozpátku.

Nelze však tvrdit, že pravidla chování pro advokáty a advokátní koncipienty jsou stanovena zcela jednoznačně. Mezi základní povinnosti advokáta patří jednat samostatně a svědomitě, chránit a prosazovat oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, využívat v jeho prospěch důsledně všechny zákonné prostředky. Případy uváděné ve Sbírce jsou jasným důkazem, že opakované zveřejňování případů, v nichž došlo k porušení požadavku poctivého, slušného a čestného chování advokáta vůči jeho klientovi či advokátskému stavu, je jedno z možných preventivních opatření proti problematickému chování advokátů.

4.3 Dělení kárných provinění a rozhodnutí kárné komise

Dodržování pravidel advokátní etiky upravuje zákon o advokacii. Dalším pramenem právní úpravy etických pravidel advokáta je třeba zmínit Etický kodex⁵⁸, jež obsahuje čtyři části, přičemž pro účely práce se budu zajímat pouze o část druhou a třetí tj. Pravidla profesionální etiky a Pravidla soutěže advokátů. Etický kodex vymezuje celou řadu povinností, které nejsou uvedeny přímo v zákoně, ale jsou provedením některých ustanovení ze zákona o advokacii.

Ve své práci se budu soustředit na nejdůležitější a zároveň nejčastější porušení povinností advokátů popř. advokátních koncipientů. Je třeba si uvědomit, že práce advokáta či advokátního koncipienta je činností velmi náročnou a zodpovědnou, která vyžaduje preciznost, odpovědnost, apod. Nebylo by na škodu zkoumat nejen znalosti uchazečů o vstup do řad advokacie, ale též jejich morální profil. Kárná komise totiž často řeší případy advokátů, kteří úmyslně porušili své povinnosti. Jsou zde ale i případy, kdy se můžeme setkat s výslovně nedbalostním jednáním, které lze považovat za omluvitelné a je pak nutno, jak jsem již uvedla v předchozí kapitole, uložit v rámci uvážení kárného senátu sankci v podobě upuštění od kárného opatření, napomenutí, či uložení nižší pokuty. Uložená finanční sankce se většinou pohybuje v řádu několika tisíců korun, jestliže je z okolností případu obvykle patrné, že samotné projednání věci představuje pro postihovaného advokáta velkou nepříjemnost, své jednání si plně uvědomuje a učiní opatření, aby jim předešel. V některých případech lze považovat samotné projednání věci za dostačující a postačí k nápravě a od uložení kárného opatření se upustí.

⁵⁸ Usnesení předsednictva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České advokátní komory (etický kodex).

Kárná provinění jsem se rozhodla rozdělit do dvou základních kategorií. Do první skupiny jsem zahrнула porušení povinnosti advokáta vůči klientovi. Tuto skupinu, která tvoří většinu kárných provinění, jsem rozčlenila do tří podskupin na základě závažnosti jednání advokáta proti zákonu o advokacii, jinému zákonu nebo proti stavovským předpisům Komory.

Jestliže první kategorie se zabývá vztahem advokát a klient a zahrnuje velkou část řešených kárných žalob v rámci kárného řízení, druhá kategorie se může jevit jako sběrná nádoba pro ostatní kárná provinění, která jsou řešena kárnou komisí. Pro druhou kategorii je typický vztah advokát a orgány justice či veřejné správy, popřípadě advokát a advokát nebo advokát a protistrana.

1) V první skupině se zmiňuji o kárných proviněních, které se týkají vztahu advokát klient, přičemž jsem se pokusila rozčlenit tato rozhodnutí na základě závažnosti jednání advokáta.

a) Do první podskupiny jsem zařadila jednání výslovně nedbalostní. Tato kárná provinění můžeme označovat jako tzv. bagatelní případy, které řeší kárné senáty nejčastěji. Jedná se též o kárná provinění, pro která je typická menší závažnost porušení povinností advokátem či advokátním koncipientem. Ačkoliv se z laického pohledu jeví tato jednání na první pohled nevinná, pro klienta mohou mít nedozírné následky například v podobě nepříznivých procesních kroků, typicky například v podobě vydání rozsudku pro zmeškání.⁵⁹ Mezi další procesní pochybení ve vztahu ke kárné odpovědnosti lze zařadit i promlčení nároku, nevyúčtování zálohy, nevrácení dokladů, zastoupení ve střetu zájmů atd.

Z ustanovení, jež se váží k povinnostem ke klientovi je nutné uvést například, dle článku 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky, povinnost informování klienta o jeho věci, podávání vysvětlení, a to pravdivě, úplně a včas, o současném stavu věci i o dalším postupu (čl. 9 odst. 1). Advokát je povinen sledovat běh promlčecí lhůty a učinit veškeré úkony nezbytné k ochraně zájmů klienta. V rámci této povinnosti je povinen klienta informovat o hrozícím promlčení nároku a v případě potřeby si vyžádat jeho součinnost.⁶⁰ Dále se jedná o zmeškání lhůty k podání odvolání. Zmeškání lhůty je považováno za závažné porušení povinnosti advokáta. Stejně tak je porušením této povinnosti, jestliže advokát opožděné

⁵⁹ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 12. 10. 2006 sp. zn. K 64/06.

⁶⁰ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 26. 2. 1999, sp. zn. K 405/1998.

odvolání dá doručit soudu prostřednictvím svého známého policisty a domnívá se, že toto odvolání bude včas doručeno na soud.⁶¹ Podobné případy nedbalostního jednání spatřuji i v případě advokátky, která neuplatní nárok na náhradu nákladů řízení. Za toto jednání jí bylo uloženo kárné opatření ve formě napomenutí.⁶² Další případ profesního pochybení advokáta se týkal opomenutí podání návrhu na vklad věcného břemene při podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí. Advokát tak neučinil ani dodatečně ve stanovené lhůtě, a proto katastrální úřad nemohl o povolení vkladu tohoto práva rozhodnout. Při uložení kárného opatření pokuty ve výši 5000,- Kč přihlížel kárný senát k tomu, že kárně obviněný si je vědom své nepozornosti, skutkový děj učinil nesporným a tím svoji vinu uznal a dále přihlédl k majetkovým poměrům, stejně jako k prvému kárnému pochybení.⁶³ Povinností advokáta je čestné a svědomité jednání při výkonu advokacie, důsledné využívání všech zákonných prostředků a v jejich rámci podle přesvědčení všeho prospěšného pro klienta. V případě, kdy klient nesloží zálohu na odměnu za poskytnutí právních služeb, nemůže opravňovat advokáta k tomu, aby se nedostavil k soudnímu jednání.⁶⁴ Kárně obviněná byla uznána v daném případě vinnou, neboť nechránila práva a oprávněné zájmy klienta, při výkonu advokacie nejednala svědomitě a při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu. Kárná komise dospěla k závěru, že kárně obviněná se dopustila jednání, která byla předmětem kárné žaloby, a že toto jednání naplnilo skutkovou podstatu kárného provinění. Kárná komise ve svém odůvodnění upozorňuje na fakt, že samotné nesložení zálohy na právní práce v žádném případě neopravňuje advokáta k tomu, aby se nedostavoval k soudnímu jednání. V tomto případě bylo od uložení kárného opatření upuštěno. Kárný senát zde dospěl k závěru, že v konkrétním případě byla velmi malá pravděpodobnost podstatného poškození klienta. Pro uložení této sankce dále nahrávala skutečnost, že kárně obviněná vykonávala advokacii nepřetržitě od roku 1982 bez jakéhokoliv kárného postihu. Dalším faktem při uložení této sankce byly osobní a majetkové poměry a v neposlední řadě uznání vlastního pochybení. Dalším případem řešeným před kárnou komisí byla záležitost advokátky, jež sepsala darovací smlouvu a oba její účastníky zastupovala i ve vkladovém řízení u katastrálního úřadu, aby následně převzala právní zastoupení jednoho

⁶¹ Rozhodnutí kárné komise kárného senátu ČAK ze dne 26. 4. 1996 sp. zn. K 115/95.

⁶² Rozhodnutí (kárný příkaz) kárné komise ČAK ze dne 20. 4. 2007 sp. zn. K 1/07.

⁶³ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 24. 4. 2007 sp. zn. K 132/06.

⁶⁴ Rozhodnutí kárné komise kárného senátu ČAK ze dne 24. 9. 2004 sp. Zn. K 61/04.

z účastníků smlouvy proti jejímu druhému účastníkovi ve sporu o určení vlastnického práva k nemovitostem, jež byly předmětem této smlouvy.⁶⁵

b) Další podskupinu kárných provinění představují skutky založené již hrubou nedbalostí. Advokát převezme zastoupení, ale ve věci nic neučiní, spis kamsi založí, čas běží, a když se klient ozve, jen se vymlouvá. Nebo se advokát špatně domluví s klientem, má zato, že klient by odvolání proti rozsudku stejně nepodal, protože to „nemá cenu“, tedy nad tím mávne rukou a rozsudek nabude právní moci. Klient je ovšem jiného názoru. Jde o pochybení, která nejsou pouhými nedopatřeními. Přitom se musí vycházet z toho, že při náležitě pečlivosti by k nim nemělo dojít. Jedná se o rozhodnutí kárné komise, která v odůvodnění případu, ve kterém advokát pověřil jiného advokáta provedením substituce a pak tomuto advokátovi řádně vystavenou fakturu za substituční náklady přes opakované žádosti neuhradí, uvádí, že se již nejednalo o nedbalost, když svoji povinnost řádně uhradit své kolegyni substituční náklady nesplnil ani po opakovaných písemných upomínkách a ani po bezvýsledném smířčím řízení. Kárná komise uvádí, že se jednalo přímo o úmysl a na základě výše uvedených okolností kárný senát uložil kárné opatření v podobě pokuty ve výši 60 000,- Kč.⁶⁶ Dalším skutkem, jež představuje již hrubou nedbalost považují případ advokátky, která v rozporu se skutečností tvrdí klientovi, že podala k soudu žalobu, a navíc úkony, které vůbec nevykonala, mu ještě účtuje. Kárný senát dospěl v této věci ve svém odůvodnění k závěru, že kárně obviněná nejednala čestně a svědomitě a klientovi podávala vědomě nepravdivé informace a účtovala mu neprovedené úkony. Ačkoliv advokátka nebyla dosud postižena kárným opatřením, přistoupil kárný senát k uložení pokuty ve výši 50 000,- Kč.⁶⁷ Posledním zajímavým případem, který bych chtěla uvést, je případ advokáta, který se nedostavil na dohodnutou schůzku s klientem, nepodal dohodnutý důkazní návrh, nedostavil se bez omluvy k soudnímu jednání a klienta řádně neinformoval o průběhu řízení. S přihlédnutím k povaze skutku, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k osobě kárně obviněného a míře jeho zavinění, byla uložena pokuta ve výši 50 000,- Kč.⁶⁸

c) Třetí podkategorií jsou jednání, jež obvykle představují vysoce závažná provinění, často již za hranicí trestného činu, zejména podvodu či zpronevěry. Advokát klientům při poskytování právní služby otevřeně lže, účtuje úkony, které neprovedl, a podobně. Jednání tohoto typu jsou pro advokacii zdaleka nejnebezpečnější. Mohou velmi významně narušit

⁶⁵ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 27. 10. 2006 sp. zn. K 94/06.

⁶⁶ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23. 6. 2008 sp. zn. K 17/2008.

⁶⁷ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 5. 9. 2008 sp. zn. K 150/07.

⁶⁸ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 5. 9. 2008 sp. zn. K 76/07.

obraz advokacie v očích veřejnosti, stejně jako důvěru klientů v to, že jejich právní zástupce bude vždy sledovat a hájit jejich zájmy. Tyto případy je třeba postihovat co nejpřísněji, někdy je namístě i sankce nejtvrděší – vyškrtnutí ze seznamu advokátů, což dotyčnému znemožní další výkon advokacie. V pravidlech profesionální etiky, konkrétně v čl. 9 odst. 8, se hovoří o tom, že peníze a jiné hodnoty, které advokát převzal ke stanovenému účelu, je povinen opatrovat s péčí řádného hospodáře a případné přírůstky hodnot je povinen vydat složiteli. Příkladem nám může být případ advokátky, která převezme do úschovy peníze klientů určené na zaplacení kupní ceny nemovitostí a peníze si ponechá pro svou potřebu, nesplní převzatý závazek vyplatit daň z nemovitosti a navíc vědomě nepravdivě tvrdí, že peníze již odeslala. Na základě provedeného dokazování dospěl kárný senát k jednoznačnému závěru, že kárně obviněná hrubě a zcela neomluvitelným způsobem porušila všechny povinnosti stanovené zákonem o advokacii a stavovskými předpisy. Při rozhodování a kárném opatření přihlížel kárný senát k tomu, že kárně obviněná nenapravila své závadné jednání, nedostavila se k jednání kárného senátu, ačkoliv se ve svém písemném vyjádření ke svému provinění plně doznala. Kárný senát usoudil, že kárně obviněná neomluvitelným způsobem přivodila svému klientovi značné potíže a problémy a svým jednáním tak projevila naprostý nedostatek morální způsobilosti pro výkon advokacie a tudíž ji uložil kárné opatření v podobě vyškrtnutí ze seznamu advokátů.⁶⁹ Velmi podobný případ závažného porušení povinností můžeme shledat u advokátky, která převzala peníze do úschovy, načež je nevyplatila řádně a včas po splnění dohodnutých podmínek, je ukončen uložením kárného opatření ve formě vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Nutno uvést i rozhodnutí, které se vztahuje na ukončení poskytování právní služby, přičemž advokát je povinen klientovi nebo jeho zástupci vrátit bez zbytečného odkladu na jeho žádost všechny doklady, které v průběhu poskytování právní služby obdržel od klienta, popřípadě které z projednávání věci vznikly. Advokát, který jako záruku na náklady obhajoby převezme od klienta drahý zahraniční automobil, který pak bez souhlasu klienta prodá a po zániku plné moci ani neprovede vyúčtování obhajoby, závažným způsobem porušuje základní povinnosti advokáta.⁷⁰

Povinnosti uvedené v zákoně o advokacii, konkrétně v § 16 odst. 1 jsou taktéž častým tématem, jímž se zabývají kárné senáty. Jedná se o povinnost chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Příkladem nám může být případ advokáta, který se opakovaně bez omluvy nedostavil k hlavnímu líčení a tímto svým konáním je zmařil.

⁶⁹ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 3. 6. 2006 sp. zn. K 8/06.

⁷⁰ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK ze dne 15. 2. 2006 sp. zn. K 10/93.

Zásadním způsobem porušoval svoji profesionální povinnost jednat svědomitě. Porušoval i povinnost zachovávat vůči soudu náležitou úctu a zdvořilost. Tímto svým jednáním nedostál povinností chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy svého klienta.⁷¹ Upřesnění tohoto ustanovení nalezneme v čl. 6 etického kodexu, který hovoří a stanovuje přednost oprávněných zájmů klienta před vlastními zájmy advokáta i před jeho ohledem na jiné advokáty. Kárná komise se v tomto směru vyjádřila v případě, ve kterém stanovuje, že advokát není oprávněn ignorovat příkaz klienta k podání odvolání, byť by byl sám subjektivně přesvědčen o jeho případné bezúspěšnosti.⁷² Dalším zajímavým případem je i rozhodnutí odvolacího kárného senátu, který uložil kárné opatření v podobě dočasného zákazu výkonu advokacie na dobu dvou let za to, že se advokát v případě nutné obhajoby opakovaně bez omluvy nedostavil k hlavnímu líčení a tím je zmařil.⁷³ Porušil tímto § 16 odst.1, 2 a § 17 zák. o advokacii.

2) Druhá skupina obsahuje neméně zajímavé případy kárných rozhodnutí kárného senátu, ale i usnesení Ústavního soudu a rozsudků Evropského soudu pro lidská práva. V rámci těchto kárných provinění dochází často ke kritice činnosti justice ze strany advokáta, hledají se etické zásady styku advokáta a orgánů veřejné moci, řeší se případy nevhodného vystupování advokátů na veřejnosti nebo jsou porušeny povinnosti vůči jiným advokátům či protistraně. Jedná se zejména o urážky soudů v ústních nebo písemných podáních a kárné senáty v těchto věcech opakovaně připomínají, že jakékoliv osobní zaujatost vůči někomu, přesvědčení o podjatosti či nesouhlas s vydaným rozhodnutím nikdy nezakládají právo advokáta vyjadřovat se vůči soudu nevhodně, hrubě, neuctivě či urážlivě až vulgárně. Náležitou úctu a zdvořilost, zejména vůči soudu, ale i vůči ostatním orgánům veřejné moci a kolegům, je třeba zachovávat za každých okolností.

Kárné rozhodnutí, které plně vystihuje tuto skupinu, se týká advokáta, který se v televizním pořadu hrubě a vulgárně vyjadřoval o práci soudce. Kárný senát na základě důkazů dospěl k závěru, že se kárně obviněný dopustil závažného kárného provinění. Advokátovi byla uložena pokuta ve výši 75 000 Kč. Při ukládání výše pokuty bylo přihlíženo nejen k tomu, že advokát byl v minulosti již několikrát kárně postihován, ale též k tomu, že jednání advokáta bylo realizováno v rámci jednoho z nejsledovanějších pořadů TV Nova.

⁷¹ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK ze dne 19. 2. 2008 sp. zn. K 74/04.

⁷² Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 25. 5. 2005, sp. zn. K 138/2004.

⁷³ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK ze dne 19. 2. 2008 sp. zn. K 74/04.

Právě proto se kárná komise domnívala, že dobré jméno advokacie muselo být díky tomuto jednání poškozeno větší měrou než v jiných případech.⁷⁴

V podobném duchu se nese i případ týkající se nedobrych a napjatých vztahů panujících mezi soudcem a advokátem. Dle kárné komise tyto vztahy v žádném případě nesmějí opravňovat advokáta k tomu, aby k tomuto soudci nezachovával náležitou úctu a zdvořilost a aby jej, byť jen v námitce jeho podjatosti, urážel. Formulace, kterou kárně obviněná použila ve svém podání vůči soudkyni, jednoznačně snižuje důstojnost advokátního stavu. S ohledem na to, že kárně obviněná byla v minulosti již kárně postižena, na její majetkové poměry, dočasnou pracovní neschopnost a výši příjmu, byla výše její pokuty stanovena na 10 000 Kč.⁷⁵

Posledním kárným rozhodnutím, které se týká vztahu advokát a soud, bych chtěla uvést případ advokáta, jehož dehonestující výroky na adresu soudce jsou v rozporu s požadavkem náležité úcty a zdvořilosti, jež jsou vyžadovány etickým kodexem advokáta. Konkrétně se pak jednalo o výrok, ve kterém advokát poznamenal, že soudce nemůže být nestranným, kvalifikovaným a nezávislým soudcem, neboť neumí nic než opisovat ze vzorů soudních rozhodnutí. Kárná komise rozhodla, že se zmiňovaný advokát dopustil kárného provinění a bylo mu uloženo kárné opatření ve formě napomenutí.⁷⁶

V tomto ohledu je nutno upozornit na názor Nejvyššího správního soudu, který odkazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, která poukazuje na zvláštní postavení advokátů, kteří mají ústřední význam zprostředkovatele mezi veřejností a soudy. Specifický statut staví advokáty do centrální pozice v chodu spravedlnosti. Tímto postavením zprostředkujícího článku lze pak vysvětlit obvyklá omezení chování tohoto stavu, včetně omezení svobody projevu. Konkrétně zde uvádí, že kritika musí mít meze, neboť právníkova svoboda slova v soudní síni není neomezená a zájmy, jako je autorita soudu, jsou natolik důležité, aby ospravedlnily omezení tohoto práva.⁷⁷

Etickými zásadami styku advokáta a orgánů veřejné moci se též zabýval Ústavní soud v případě, kdy stěžovatel napadl ústavní stížností rozhodnutí kárného senátu kárné komise potvrzené odvolacím senátem Komory, jímž mu byla uložena pokuta pro porušení povinností advokáta, když ústavní stížnost k Ústavnímu soudu podal na útržku průklepového papíru.

⁷⁴ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 8. 6. 2009.

⁷⁵ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 26. 9. 2008.

⁷⁶ Kárný příkaz kárné komise ČAK ze dne 22. 9. 2006 sp. zn. K 44/05.

⁷⁷ Rozsudek ESLP ze dne 20. 5. 1998 ve věci Schöpfer proti Švýcarsku.

Stěžovatel se odvolává na to, že etické zásady stanovené pro styk advokáta s orgány veřejné moci v žádné s dostupných příruček společenského chování nenalezl. Ústavní soud odmítá tuto argumentaci, neboť pro advokáta, který je činný v právním státě, nemůže být obtížné zjistit, které způsoby chování a jednání a které hodnoty mravnosti a lidské důstojnosti je třeba respektovat, aniž by byly výslovně vypočteny v jednotlivých ustanoveních, což ostatně není vůbec možné.⁷⁸

⁷⁸ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 5. 11. 1998 sp. zn. I. ÚS 393/98.

5. PROCESNĚPRÁVNÍ STRÁNKA DISCIPLINÁRNÍCH DELIKTŮ V RÁMCI ČAK

5.1 Právní úprava, obecné pojmy vztahující se ke kárnému řízení

Základním pramenem úpravy kárného řízení je zákon o advokacii⁷⁹ (§ 32 až 35e). Právní úprava disciplinárního řízení na základě zákona o advokacii a advokátního kárného řádu⁸⁰ je považována za nejucelenější a nejpropracovanější. Vyplývá to z relativně ucelené Sbírky kárných rozhodnutí v rámci Komory.

Navazující úpravu kárné odpovědnosti nalezneme ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona o advokacii, stanoví kárný řád. Ten podrobně upravuje detaily vedení řízení ve věcech disciplinárních deliktů v rámci Komory. Subsidiárně se nepoužije správní řád, nýbrž trestní řád, přičemž je nutno vycházet z ustanovení § 35e odst. 2 zákona o advokacii, který hovoří o přiměřeném použití ustanovení trestního řádu. V tomto směru je nutné zvážit, zda by měla Česká advokátní komora uplatňovat postupy vyhrazené orgánům činným v trestním řízení.⁸¹ Disciplinární pravomoc Komory tedy vyplývá ze zákona o advokacii.

Obecně můžeme říct, že kárné řízení je možným a velmi pravděpodobným následkem porušení povinností advokáta. Kárné provinění je projednáváno na základě kárné žaloby v kárném řízení. Zjistí-li se, že se advokát či advokátní koncipient dopustil kárného provinění, je jim ukládáno kárné opatření. Mezi nejčastější příčiny k podání kárné žaloby je porušení povinností advokáta vůči klientovi. Méně žalob pak vůči protistraně, jinému úřadu, soudu či jiným advokátům.

„Kárné opatření je ukládáno v kárném řízení, ve kterém bylo zjištěno, že se advokát nebo advokátní koncipient dopustil kárného provinění.“⁸² Tyto nedostatky se projeví v odpovědnosti advokáta za kárné provinění.

Stejně jako většina profesních komor má i Komora disciplinární orgán s celostátní působností, kterou je Kárná komise. O institucionálním zabezpečení a organizaci bylo v základě pojednáno již výše v rámci organizace Komory. Kárná komise rozhoduje o uložení

⁷⁹ zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁰ vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanoví kárný řád (advokátní kárný řád).

⁸¹ srov. SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 9/2003, s. 6.

⁸² ČERMÁK, Karel. *Česká advokátní komora*. 1. vydání. Praha: Milan Horák – REGO, 2001, s. 59.

kárného opatření na základě kárného řízení prostřednictvím tříčlenného kárného senátu složeného z členů kárné komise Komory.

5.2 Zahájení disciplinárního/kárného řízení a disciplinární obvinění

Řízení ve věcech advokátní komory, jak jsem již několikrát uvedla, se nazývá kárné řízení a je zahajováno na základě kárné žaloby podané kárným žalobcem jako důsledek nedodržení některé z řady povinností, které má advokát dodržovat při výkonu své profese, ale i mimo ni. Účastníky kárného řízení jsou kárný žalobce a advokát nebo advokátní koncipient. Hybným mechanismem kárného řízení je podnět orgánu advokátní komory, kterým je předseda kontrolní rady. Ten na základě stížnosti jiného člena Komory nebo upozornění orgánu státní správy či klienta, který není spokojen s poskytnutou právní službou, přezkoumá, zda advokát či advokátní koncipient porušil profesní disciplínu, a poté v řízení pokračuje bez ohledu na to, zda se jednání účastní ten, kdo dal k jeho zahájení podnět. Kárným žalobcem může být nejen předseda kontrolní rady, ale i ministr spravedlnosti, jež stojí v čele orgánu státní správy vykonávajícího dohled nad příslušnou komorou.

Před zahájením kárného řízení, tzn. před podáním kárné žaloby si kárný žalobce sám nebo za pomoci jiného advokáta prověřuje, zda ke kárnému provinění vůbec došlo. Je povinen přezkoumat podklady pro kárné řízení, popřípadě podniknout kroky k došetření věci, aby bylo možno kárné řízení bez zbytečných průtahů zahájit, provést i ukončit.

5.3 Průběh disciplinárního řízení a rozhodování o disciplinárním obvinění

V kárném řízení se projevuje zásada ústnosti a neveřejnosti. Kárně obviněný musí být v dostatečném předstihu seznámen s písemným kárným obviněním. Kárná žaloba musí být podána do šesti měsíců ode dne, kdy se kárný žalobce o kárném provinění dozvěděl, nejpozději však do dvou let ode dne, kdy ke kárnému provinění došlo. Do šestiměsíční lhůty se nezapočítává doba, po kterou byly činěny přípravné úkony k prověření, zda ke kárnému provinění došlo; tato doba nesmí být delší dvou měsíců. Kárně obviněný advokát má právo vyjádřit se k návrhu k zahájení řízení, nahlížet do kárného spisu (s výjimkou protokolu o hlasování) a činit z něj výpisky, navrhopvat provádění důkazů, účastnit se jednání před kárnou komisí, klást otázky svědkům a znalcům, vyjadřovat se k prováděným důkazům a během řízení se vyjadřovat k věci samé.⁸³

⁸³ srov.: SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 8/2003, s.11.

Zákon o advokacii upravuje institut zastoupení před kárnou komisí, přičemž je třeba poukázat na významnou ochranu práv kárně obviněného. Kárně obviněný může být v kárném řízení zastoupen advokátem nebo mu ve stanovených případech kárný senát ustanoví opatrovníka.

Dle § 16 kárného řádu může kárný senát jednat a rozhodovat v nepřítomnosti kárně obviněného, za předpokladu, že se kárně obviněný nedostavil k jednání, ani nepožádal o odročení jednání za zákonem stanovených podmínek. Kárný senát nemůže jednat, pokud není usnášenišopný. V nepřítomnosti kárného žalobce nelze konat první jednání.

Kárná komise má vůči kárně obviněnému určité povinnosti, které spočívají v umožnění vyjádření se kárně žalovaného k obvinění dle § 19 advokátního kárného řádu. Je mu dána možnost navrhnout důkazy a svědecké výpovědi. Kárná komise má v této souvislosti poučovací povinnost.

Kárná komise Komory má v kárném řízení za úkol zjistit úplný skutkový stav a posoudit jednání kárně obviněného ze všech úhlů. Kárně obviněnému musí být vždy umožněno uplatnit svá práva např. vyjádřit se ke kárnému obvinění, navrhnout a uvádět důkazy na svou obhajobu atd. Kárná komise má právo na přístup ke všem dokumentům nejen kárně obviněného, ale též Komory právě proto, aby mohla objektivně zhodnotit a posoudit případné porušení či neporušení povinností, které jsou advokátovi uloženy zákonem a stavovským předpisem.

V této souvislosti je třeba zmínit, že z titulu své profese mají zákonem stanovenou povinnost mlčenlivosti osoby, které jsou členy kárné komise. Mlčenlivost se vztahuje na údaje ve spojení s přímým výkonem své profese, ale i při činnostech v Komoře. „Orgány komory jsou povinny v disciplinárním řízení zabezpečit manipulaci se spisy tak, aby nedošlo k porušení zákonem stanovené mlčenlivosti nebo k jinému neoprávněnému zjištění údajů, které jsou zákonem chráněny.“⁸⁴

V kárném řízení se projevuje zásada procesní ekonomie tzn. princip rychlosti a hospodárnosti. Proto by se měl kárný senát připravit a vést řízení tak, aby mohl rozhodnout při jednom jednání.

Zvýšení odpovědnosti advokátů a zejména zjednodušení a zefektivnění průběhu kárného řízení přinesla novela zákona o advokacii č. 79/2006. Ta umožňuje kárnému senátu rozhodnout ve věci bez nařízení jednání, za předpokladu že je skutkový stav spolehlivě zjištěn

⁸⁴ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 8/2003, s. 9.

doposud opatřenými důkazy. Tento relativně nový institut se nazývá kárný příkaz a lze jím uložit jen mírnější kárná opatření, a to napomenutí nebo pokutu. Kárné opatření pokuty může ovšem maximálně dosáhnout pouze desetinásobku minimální mzdy u advokáta a dvojnásobku mzdy u advokátního koncipienta. Pro srovnání uvádím, že v kárném řízení může dosáhnout pokuta u advokáta až stonásobku minimální mzdy.

Kárně obviněný, kárný žalobce a zástupce kárně obviněného nebo jeho opatrovník mají možnost bránit se proti kárnému příkazu podáním odporu. Stane-li se tak v zákonné lhůtě, dojde ke zrušení kárného příkazu a předseda kárného senátu bude povinen nařídit k projednávání věci jednání. Nepodala-li žádná z oprávněných osob ve lhůtě proti kárnému příkazu odpor, nabude dnem následujícím po dni uplynutí této lhůty právní moci a je vykonatelný. Sovová upozorňuje, že „řízení by rovněž nemělo zatěžovat časovým rozsahem ani disciplinární orgán, neboť je v zájmu profesních komor, aby šetřily náklady s řízením spojené.“⁸⁵ Zavedení kárného příkazu usnadní, zrychlí a také zlevní kárné řízení, aniž by účastníky vyloučil z možnosti projednání kárné žaloby.⁸⁶

Po skončení jednání, kdy se kárný senát poradí bez přítomnosti kárně obviněného, na základě provedených důkazů vydá ve věci kárný senát písemné rozhodnutí, kterým se kárné řízení ukončí. Toto rozhodnutí musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku a musí být doručeno účastníkům. Účastník řízení má možnost se proti rozhodnutí odvolat. Zákon o advokacii v § 34 odst. 1 stanoví, že pro rozhodnutí v kárném řízení je rozhodující skutkový a právní stav v době, kdy ke kárnému provinění došlo. Je-li to ovšem pro kárně obviněného příznivější, použije se pozdější úpravy. „Disciplinární orgán je povinen nade vší pochybnost prokázat, že nedošlo k porušení profesní disciplíny. Pokud skutková zjištění nenasvědčují této skutečnosti, je kárný orgán povinen disciplinárně obviněného zprostit obvinění.“⁸⁷

Za předpokladu, že kárný senát kárné řízení nezastaví nebo jej nepřeruší za zákonem stanovených podmínek, má tento disciplinární orgán dle § 22 kárného řádu dvě možnosti jak rozhodnout. V prvním případě je rozhodnutím vysloveno, že se kárně obviněný kárného provinění nedopustil a kárný senát kárně obviněného kárné žaloby zprostit. Druhou variantou

⁸⁵ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 8/2003, s. 12.

⁸⁶ CHALOUPKOVÁ, Iva. Co přinesla novela zákona o advokacii? [citováno 2. března 2010]. Dostupný na <http://www.cak.cz>.

⁸⁷ SOVOVÁ, Olga. Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. *ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 8/2003, s. 12.

postupu kárného senátu je, že v rozhodnutí vysloví, že se kárně obviněný kárného provinění dopustil, a to má za následek uložení kárného opatření.

5.4 Opravné prostředky v disciplinárním řízení

Zákon o advokacii zakotvuje odvolání jako řádný opravný prostředek proti rozhodnutí kárného senátu v kárném řízení. Jinými slovy disciplinární řízení v rámci Komory je dvojstupňové. Kárný řád stanoví podrobnosti o průběhu odvolání. Proti prvoinstančnímu rozhodnutí může advokát nebo kárný žalobce podat odvolání. Je nutno jej podat účastníkem kárného řízení do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení. Včasně podané odvolání má suspenzivní účinek.

Novelizace zákona o advokacii č. 265/2009 Sb. zavádí nový orgán rozhodující o odvolání, který se nazývá odvolací kárná komise. Tento orgán byl zřízen po dohodě s Komorou, aby nedocházelo k případnému střetu pravomocí. Pravomoc projednat napadené rozhodnutí se do účinnosti novely přesouvalo na tříčlenný senát, ustanovený představenstvem Komory z členů, případně náhradníků. Tato novelizace byla vyvolána na popud Komory. Nezdálo se totiž být dobrým řešením, aby o odvolání proti rozhodnutí kárného senátu rozhodoval senát ustanovený představenstvem, které jak bylo uvedeno výše, je výkonným orgánem Komory.

Odvolací kárný senát rozhoduje na základě tzv. úplné apelace, jejíž projev je patrný v § 35 odst. 3 zákona o advokacii. Rozhodnutí se v odvolacím řízení zruší nebo se zamítne a rozhodnutí potvrdí. V situaci, kdy odvolací senát Komory odvoláním napadené rozhodnutí zruší, rozhodne ve věci samé nebo ji vrátí kárnému senátu k dalšímu řízení a rozhodnutí. Kárný senát je v tomto případě vázán právním názorem odvolacího senátu. Doručené rozhodnutí, kterým se kárné řízení končí, je v právní moci a vykonatelné.

Zákon o advokacii umožňuje proti témuž kárně obviněnému a pro stejné kárné provinění pokračovat v řízení na základě mimořádného opravného prostředku. Jedná se o obnovu řízení. Existuje-li rozhodnutí, kterým skončilo kárné řízení a toto rozhodnutí nabylo právní moci, může být povolena obnova řízení. Tu lze povolit pouze na návrh kárně potrestaného, který lze podat do šesti měsíců ode dne, kdy se účastník kárného řízení o důvodu obnovy kárného řízení dozvěděl. Vyšly tedy najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které bez zavinění účastníka nemohly být v kárném řízení uplatněny a které by mohly vést k příznivějšímu rozhodnutí pro kárně obviněného. Pro obnovu řízení se ustanovuje zvláštní kárný senát, který návrh na povolení obnovy kárného řízení zamítne nebo obnovu povolí.

Jestliže rozhodnutí, kterým byla obnova kárného řízení povolena, nabylo právní moci, všechna dosavadní rozhodnutí v rámci kárného řízení se zrušují a věc se bude projednávat opět.

5.5 Soudní kontrola rozhodování profesních komor v disciplinárním řízení

Rozhodnutí České advokátní komory o vyškrtnutí ze seznamu advokátů⁸⁸ či advokátních koncipientů nebo o pozastavení výkonu advokacie⁸⁹ je přezkoumatelné ve správním soudnictví, což stanoví zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve svém § 4.

Soudní řád správní upravuje obecné otázky řízení před správními soudy a specifika procesu v jednotlivých typech rozhodování, které se týkají Komory. Předpokladem řízení před správním soudem je návrh dotčeného subjektu a vyčerpání řádných opravných prostředků, pokud je zvláštní zákon připouští.

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 06.11.2009, čj. 4 Ads 126/2009 – 94.

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.9.2009, čj. 4 Ads 74/2009 – 56.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo objasnit základní principy fungování kárného řízení v rámci České advokátní komory. Komora jako veřejnoprávní korporace je zřízena zákonem o advokacii č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K nejvýznamnějším a k nejcharakterističtějším znakům Komory patří povinné členství, organizační struktura určená zákonem, disciplinární pravomoc a soudní ochrana práv advokátů jako členů komory. Stěžejním bodem mé práce byla disciplinární neboli kárná pravomoc Komory, jejímž prostřednictvím je zabezpečována profesionální úroveň a kvalita výkonu advokacie jako povolání.

V úvodní kapitole byly v krátkosti shrnuty základní pojmy veřejné správy a samosprávy, které považuji za důležité pro objasnění a další výklad mé práce a stěžejní pro pochopení problematiky profesní samosprávy. Pro vysvětlení pojmu samosprávy a jejího dělení, jsem využila třídění od několika autorů. Jako nejvhodnější pro další postup bakalářské práce jsem zvolila Sládečkovo třídění na samosprávu územní, zájmovou nebo též profesní a samosprávu ostatní, pod kterou spadá školská samospráva a samospráva vysokých škol. Toto třídění jsem zvolila pro jeho logičnost a přehlednost.

Další podkapitola byla věnována profesní samosprávě na území ČR. Snažila jsem se vymezit pojem profesní samospráva. Tento pojem jsem se rozhodla používat pro účely své práce, neboť jsem se hned na počátku mé práce přiklonila k dělení samosprávy dle Sládečka. Tato kapitola dále zahrnuje pojednání a členění profesních komor na komory s povinným a nepovinným členstvím a nezbytnou zmínku, která se týká snahy o potlačení profesní samosprávy včetně opětovného zavedení kontroly nad výkonem tohoto svobodného povolání státní správou. Poslední částí první kapitoly je základní historický přehled profesní samosprávy.

Následující druhá kapitola již pojednává o samotné povaze a charakteristice Komory. Mimo právní úpravu na úseku advokacie jsem se zaměřila na Komoru jako tradiční samosprávnou nepolitickou stavovskou organizaci s postavením právnické osoby, jež sdružuje všechny advokáty na území České republiky. Funguje tedy jako orgán stavovské samosprávy, jíž je svěřena péče o odbornou způsobilost k výkonu povolání na předepsané úrovni. V následující podkapitole se zaměřuji na výkon samosprávy. Komora je samosprávnou organizací z toho důvodu, aby zajišťovala nezbytnou nezávislost advokáta na jakémkoliv státním orgánu či politické straně. Ztotožňuji se s názorem, že důsledný

požadavek nezávislosti advokáta při poskytování právních služeb je základem pro účinné zastávání oprávněných individuálních potřeb klientů, které jsou leckdy v rozporu s obecnými zájmy státu nebo státní politiky. Výkon samosprávy Komory je mimo jiné zajištěn kárným řízením a možným ukládáním sankcí. Další podkapitola se zmiňuje o členství v Komoře, na kterou navazuje pojednání o organizačním uspořádání jednotlivých orgánů v rámci Komory. V poslední podkapitole jsem se zabývala kárnou komisí jako orgánem, jemuž je svěřena disciplinární neboli kárná pravomoc, kterou vykonává v kárném řízení. Hlavní úloha tohoto orgánu spočívá v rozhodování o závažném nebo opětovném zaviněném porušení povinností stanovených advokátovi. Na základě poznatků, jež jsem uvedla v dalších částech práce, jsem dospěla k tomu, že díky této pravomoci, jíž disponuje právě kárná komise, je zabezpečována profesionální úroveň a kvalita výkonu advokacie. Pro účely své práce jsem do této podkapitoly zařadila institut, který je využíván kárnou komisí Komory při ukládání sankcí. Je jím tzv. diskreční právo neboli volné uvážení. Myslím si, že tento institut, kdy na základě uvážení kárná komise rozhoduje, jakou sankci zvolí, je vyhovující, neboť o tom rozhodují zkušení advokáti s mnohaletou praxí.

Poměrně rozsáhlou kapitolu jsem věnovala charakteristice disciplinárních deliktů. Od obecných pojmů jako je pojem správního deliktu a jeho kvalifikaci, jsem se dostala až k samotné charakteristice disciplinárních deliktů. Tento nezbytný náhled mi přišel jako nejvhodnější pro uvedení již stěžejního bodu mé bakalářské práce.

Ústředním tématem celé práce je část věnována hmotněprávní charakteristice disciplinárních deliktů v rámci Komory. V něm se zamýšlím nad souborem etických pravidel, která jsou povinny dodržovat všichni advokáti. Kontrola a dodržování těchto pravidel spadá do pravomoci kárné komise Komory. Česká advokacie se tak stala jedním z prvních povolání, které si začalo systematicky klást otázky o eticky přijatelných způsobech jeho výkonu a jistém mravním minimu na něj kladeném. Za porušení těchto etických pravidel je advokát stíhán nejenom trestněprávní nebo občanskoprávní cestou, ale hlavně v rámci kárné odpovědnosti, která jak se zdá, nezůstala pouze v oblasti teorie. Naopak můžeme vyvodit z celé řady řešených případů kárné komise, že tato pravomoc je hojně využívána. Vyvážený postih členů Komory za porušení profesních povinností jsem demonstrovala na případech řešených Kárnou komisí.

Poslední část mé práce se zabývá procesní stránkou disciplinárních deliktů v rámci Komory. Kárné komisi je dána široká možnost volné úvahy. Tato skutečnost se odráží v povinnosti přihlídnout k osobě kárně obviněného, jeho dosavadnímu výkonu profesní

činnosti i okolnostem konkrétního případu. Z jednotlivých případů kárných rozhodnutí a konkrétně z odůvodnění kárných senátů, bylo zjevné, že se k těmto kritériím ovlivňujícím kárné opatření přihlíží ve většině případů.

Přínosem celé mé práce bylo nastínit úkoly Komory, které spočívají v oblasti stanovování podmínek pro výkon profese, dohled nad výkonem profese a ochrana zájmů stavu. Disciplinární pravomoc Komory je součástí dohledu. Následný postih za porušení profesních pravidel se stal významným nástrojem, který má Komora v rukou. Ačkoliv je tato samosprávná rozhodovací pravomoc Komory trnem v oku lidem, je dle mého názoru nejlepší možná varianta, jakou lze zvyšovat prestiž advokacie a v důsledku toho kvalitu poskytovaných služeb.

Stěžejním a zároveň základním úkolem kárného postihu je jeho preventivní působení. Na kárná opatření musíme nahlížet nejenom jako na nástroj sankcionování již dokonaneho protiprávního jednání advokáta či advokátního koncipienta, ale též jako na prevenci, která má zabránit opakování nevhodného jednání.

V této práci jsem se snažila o rozdělení kárných provinění na základě subjektu. První skupinu kárných provinění jsem vytvořila na základě vztahu advokát a klient, druhou skupinu jsem ponechala jako určitou sběrnou nádobu pro ostatní subjekty odlišné od klientů, tzn. orgány justice, veřejné správy, atd. Pokud jde o první skupinu, tu jsem na základě prostudování některých kárných případů dále rozdělila na další tři podskupiny, které obsahují případy, ve kterých se vyskytují jednání výslovně nedbalostní, dále se jedná o podmnožinu s jednáním, které se vyznačuje již hrubou nedbalostí. Pro poslední podmnožinu je typické, že tato jednání představují vysoce závažná jednání.

Zajímavým tématem, které se váže k celé problematice disciplinárního řízení v rámci Komory, považuji povinné členství. Tato problematika jistě úzce souvisí s kárným řízením, proviněním a následným uložením kárného opatření. Jestliže jsme se dozvěděli z výše popsaného, že Komora přísně dohlíží na etiku, důstojnost, a vážnost stavu, musíme si uvědomit, že na druhé straně celé této jistě oprávněné mašinérie stojí zaměstnavatel advokáta či advokátního koncipienta, který sleduje své vlastní záměry v podobě co nejvyšší produktivity a vytváření zisku. Protiklad mezi etikou profese a zájmy vlastníka jsou zvláště v dnešní době na denním pořádku. Etická stránka a odborný výkon profese se můžou zcela vytratit, pod tíhou vyvíjející se odborné i podnikatelské praxe. Disciplinární řízení se tak může proměnit v souboj o význam každého právního pojmu.

Vhodným tématem pro další zkoumání by mohlo být vytvoření určitého stavovského soudu, jehož složení například z osob soudců, právního experta atd. by mohl odstranit možné konkurenční boje v rámci kárného řízení v rámci Komory.

LITERATURA A PRAMENY

LITERATURA

- [1.] ČERMÁK, Karel. *Česká advokátní komora*. 1. vydání. Praha: Milan Horák – REGO, 2001.
- [2.] ČERMÁK, Karel a kol. *Profesní komory: Texty k diskusnímu fóru*. Praha: Aleko, 1996.
- [3.] FIALA, Josef, MATES, Pavel. *Komory podnikatelů a komory svobodných povolání* 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1994.
- [4.] HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo-obecná část*. 6. vydání. C.H.Beck, Praha: 2006.
- [5.] KOUDELKA, Zdeněk. *Budoucnost profesní samosprávy. Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno, Masarykova univerzita, 1995.
- [6.] KOUDELKA, Zdeněk. *SAMOSPRÁVA*. Praha: Linde, 2007.
- [7.] MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 4. vydání. C.H.Beck, Praha 2008.
- [8.] PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda. I. díl Obecná státověda*. Praha: Linde Praha a.s., 1998.
- [9.] PRŮCHA, Petr, POMAHAČ, Richard. *LEXIKON – SPRÁVNÍ PRÁVO*. 1. vydání. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002.
- [10.] PRŮCHA, Petr. *Správní právo – obecná část*, 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2004.
- [11.] SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2008.
- [12.] SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*, 2. vydání Praha: nakladatelství ASPI, a.s., 2009.

ODBORNÉ ČLÁNKY:

- [1.] SOVOVÁ, Olga. *Proces před orgány profesních komor, disciplinární řízení. ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO*, 2003, roč. 7/2003

- [2.] CHALOUPKOVÁ, Iva. Co přinesla novela zákona o advokacii? [citováno 2. března 2010]. Dostupné na <http://www.cak.cz>.
- [3.] Čermák, Karel. Profesionální etika advokáta – předpoklad řádné funkce právního státu. In Karlovarské právnické dny. Praha: Linde Praha, s.r.o., 1998.
- [4.] SLÁDEČEK, Vladimír. O (neúzemní) samosprávě. In Jirásková, V., Suchánek, R. *Pocta Prof. JUDr. Václavu Pavlíčkovi, CSc. k 70. narozeninám*. Praha: Linde Praha, a.s., 2004 s. 533

LEGISLATIVA

- [1.] Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- [2.] Zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře
- [3.] Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- [4.] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- [5.] Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

JUDIKATURA:

- [1.] Rozhodnutí kárné komise kárného senátu ČAK ze dne 26. 4. 1996 sp. zn. K 115/95
- [2.] Rozsudek Vrchního soudu v Praze z 28. 4. 1997, č. j. 7 A 193/95-19
- [3.] Rozsudek ESLP ze dne 20. 5. 1998 ve věci Schöpfer proti Švýcarsku
- [4.] Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 5. 11. 1998 sp. zn. I. ÚS 393/98
- [5.] Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 26. 2. 1999, sp. zn. K 405/1998.
- [6.] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 5 As 34/2003
- [7.] Rozhodnutí kárné komise kárného senátu ČAK ze dne 24. 9. 2004 sp. zn. K 61/04
- [8.] Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK ze dne 15. 2. 2006 sp. zn. K 10/93
- [9.] Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 3. 6. 2006 sp. zn. K 8/06
- [10.] Kárný příkaz kárné komise ČAK ze dne 22. 9. 2006 sp. zn. K 44/05
- [11.] Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 12. 10. 2006 sp. zn. K 64/06
- [12.] Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 27. 10. 2006 sp. zn. K 94/06

- [13.] Rozhodnutí (kárný příkaz) kárné komise ČAK ze dne 20. 4. 2007 sp. zn. K 1/07
- [14.] Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 24. 4. 2007 sp. zn. K 132/06
- [15.] Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK ze dne 19. 2. 2008 sp. zn. K 74/04
- [16.] Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23. 6. 2008 sp. zn. K 17/2008
- [17.] Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 5. 9. 2008 sp. zn. K 150/07
- [18.] Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 5. 9. 2008 sp. zn. K 76/07
- [19.] Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 26. 9. 2008
- [20.] Nález Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. Pl.ÚS 40/06
- [21.] Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 8. 6. 2009

ABSTRAKT

Harszlaková, I. *Česká advokátní komora: se zaměřením na disciplinární řízení*. Bakalářská práce. Olomouc, 2010.

KLÍČOVÁ SLOVA

Advokacie, profesní samospráva, kárné řízení

Tato bakalářská práce si klade za cíl zmapovat disciplinární řízení v rámci České advokátní komory. V úvodu je vymezen cíl práce a její metodologie. V první části jsou shrnuty základní pojmy veřejné správy a samosprávy. Ve druhé části je věnován prostor povaze a charakteristice České advokátní komory. Další část obsahuje charakteristiku disciplinárních deliktů. Čtvrtá část se věnuje hmotněprávní stránce disciplinárních deliktů v rámci České advokátní komory. Poslední část se vztahuje k procesní stránce disciplinárních deliktů v rámci České advokátní komory.

ABSTRACT

Harszlaková, I. *Czech Bar Asociacion: with stress on disciplinary proceedings*. Bachelor thesis. Olomouc, 2010.

KEY WORDS

Advocacy, professional autonomy, disciplinary proceedings

This bachelor thesis aims to map the disciplinary proceedings in the Czech Bar Association. The introductory part defines the goal of the work and its methodology. The first part summarizes the basic concepts of public administration and local government. The second part deals with the nature and characteristics of the Czech Bar Association. Another section contains a description of the most common disciplinary offenses. The fourth part deals with the substantive disciplinary offenses site in the Czech Bar Association. The last part refers to the proceedings of disciplinary offenses site in the Czech Bar Association.